

VRIJWILLIGERSWERK TOEGANKELIJK VOOR VREEMDELINGEN

Michel DAVAGLE

Juridisch adviseur bij de vzw's

SEMAFOR en SEMAFORMA uit Ans

Tot voor kort konden enkel vreemdelingen die over een arbeidsvergunning beschikten vrijwilligerswerk doen. De wetgever had echter de intentie om dit recht open te stellen voor andere vreemdeling, maar dat diende, overeenkomstig artikel 9, § 2, van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers, te gebeuren bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad. Bijna negen jaar na de inwerkingtreding van de wet van 3 juli 2005 heeft de wetgever de wettekst gewijzigd teneinde andere vrijwilligers toe te laten vrijwilligerswerk te doen.¹

Hoe het vroeger was

Vóór de goedkeuring van de wet van 22 mei 2014, mochten vreemdelingen enkel vrijwilligerswerk doen als ze ook mochten werken. Het vrijwilligerswerk stond aldus open voor bepaalde categorieën van vreemdelingen: houders van een vestigingstitel, personen met een verblijfrecht van onbepaalde duur in België, erkende vluchtelingen, diplomatiek en consulair personeel, Zwitserse werknemers en sommige onderdanen van andere landen.

Dat betekende dat de vreemdelingen die niet tot een van de uitzonderingscategorieën behoorden geen vrijwilligerswerk mochten doen. Zo mochten asielzoekers in de eerste fase van de asielprocedure en vreemdelingen die niet over een arbeidsvergunning beschikten "wettelijk" niet aan vrijwilligerswerk doen, bijvoorbeeld in een sociale hulporganisatie of in cultuur- of sportorganisatie. De realiteit was echter helemaal anders, aangezien sommige verenigingen deze personen toelieten om vrijwilligerswerk te doen, wat inging tegen de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers. Omdat ze vooraf geen arbeidsvergunning hadden verkregen, konden de verantwoordelijken niet enkel strafrechtelijk worden vervolgd, maar konden ze ook verplicht worden tot het betalen van de repatriëringskosten en de forfaitaire vergoeding voor de kosten inzake huisvesting, verblijf en gezondheidszorgen van de betrokken buitenlandse werknemers en hun gezinsleden die illegaal in België verbleven.

Vreemdelingen mogen voortaan vrijwilligerswerk doen

---

¹ Wet van 22 mei 2014 tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers wat het toegankelijk maken van vrijwilligerswerk voor vreemdelingen betreft

De wet van 22 mei 2014 wijzigt artikel 9, § 2, van de wet van 3 juli 2005 en bepaalt dat twee grote categorieën vrijwilligers van buitenlandse nationaliteit niet onder "*het toepassingsgebied [vallen] van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en de uitvoeringsbesluiten ervan, voor de uitoefening van vrijwilligersactiviteiten*".

De eerste categorie omvat de "buitenlanders wier verblijf gedekt is door een verblijfstitel of -document toegekend krachtens de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en de uitvoeringsbesluiten ervan". Het gaat dus om:

- de vreemdelingen die toelating hebben gekregen voor een kort verblijf² op het Belgische grondgebied, op voorwaarde dat ze houder zijn van een geldig³ paspoort⁴, voorzien van een visum⁵ ⁶;
- de vreemdelingen die van de minister die bevoegd is voor de toegang tot het grondgebied toelating hebben gekregen om langer dan drie maanden op het Belgische grondgebied te verblijven⁷;
- de vreemdelingen door de minister gemachtigd zijn om zich in België te vestigen. Deze machtiging mag slechts gegeven worden aan de vreemdeling die toegelaten of gemachtigd is tot een verblijf van meer dan drie maanden in België, voor zover deze toelating of machtiging geen tijdslimiet voorziet. De machtiging tot vestiging moet inzonderheid verleend worden aan de vreemdeling die bewijst dat hij gedurende vijf jaar regelmatig en ononderbroken in België heeft verbleven.⁸

De tweede categorie omvat "*de begunstigden van de opvang in de zin van artikel 2, 2°, van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen*". Het gaat dus om:

- de vreemdelingen die een asielaanvraag hebben ingediend, hetzij tot erkenning van hun hoedanigheid van vluchteling, hetzij tot erkenning van het subsidiair beschermingsstatuut;
- de gezinsleden van vreemdelingen die een asielaanvraag hebben ingediend;
- de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen;
- de illegaal verblijvende gezinnen met minderjarige kinderen.

N.B.: Komen evenwel niet in aanmerking: de minderjarigen die illegaal met hun ouders op het grondgebied verblijven en van wie de staat van behoeftigheid door een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn is vastgesteld, wanneer de ouders niet in staat zijn om hun

---

² Behoudens de in een internationaal verdrag, in de wet of in een koninklijk besluit bepaalde afwijkingen, mag de vreemdeling niet langer dan drie maanden in het Rijk verblijven.

³ De vreemdeling wordt ook toegelaten België binnen te komen als hij houder is van de documenten die vereist zijn krachtens een internationaal verdrag, een wet of een koninklijk besluit.

⁴ Of van een daarmee gelijkgestelde reistitel.

⁵ Of van een visumverklaring.

⁶ Art. 2, wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

⁷ Art. 9, wet van 15 december 1980, op. cit.

⁸ Art. 14, wet van 15 december 1980, op. cit.

*onderhoudsplicht na te komen en materiële hulp is toegekend door het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers.*⁹

Vrijwilligerswerk en de toepassing van de wet betreffende de toegang tot het grondgebied

In de wet betreffende de rechten van vrijwilligers werd een nieuw artikel 9/1 ingevoegd, dat bepaalt dat het verrichten van vrijwilligerswerk geen afbreuk doet aan de terugwijzings-, uitzettings- en veiligheidsmaatregelen die worden genomen in het kader van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied. Bovendien bepaalt het nieuwe artikel dat het verrichten van vrijwilligerswerk geen basis vormt voor een machtiging of toelating tot verblijf in België.¹⁰

De forfaitaire vergoeding voor de begunstigden van de opvang die vrijwilligerswerk doen

In de wet van 3 juli 2005 werd een nieuw artikel 21/1 ingevoegd, luidende: *"De begunstigde van de opvang in de zin van artikel 2, 2°, van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen, mag vrijwilligerswerk uitvoeren met behoud van zijn dagvergoeding bepaald in artikel 34 van de voornoemde wet van 12 januari 2007, op voorwaarde dat er voorafgaande aangifte van wordt gedaan aan het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers."*

Artikel 34 van de wet van 12 januari 2007 bepaalt dat de begunstigde van de opvang die in een opvangstructuur verblijft, recht heeft op een dagvergoeding die per week en per persoon wordt vastgelegd. Het bedrag van de dagvergoeding kan worden verhoogd door het verrichten van gemeenschapsdienst¹¹, d.w.z. elke prestatie die door de begunstigde van de opvang wordt verricht in de collectieve structuur ten voordele van de gemeenschap van de begunstigden van de opvang die in de betreffende opvangstructuur verblijven of in het kader van een activiteit die door of in samenwerking met voornoemde structuur georganiseerd wordt en die bijdraagt tot de integratie van de opvangstructuur in de lokale omgeving en waarvoor de begunstigde van de opvang een verhoging van zijn dagvergoeding uitbetaald kan krijgen.¹² De dagvergoeding en de verhoging ervan worden volgens de wet van 12 januari 2007 niet als een bezoldiging gezien.¹³ Er dient ook te worden opgemerkt dat de wet van 12 januari 2007

---

⁹ Met uitzondering van die bedoeld in artikel 60 van dezelfde wet.

¹⁰ Art. 9/1, wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers.

¹¹ Onder gemeenschapsdienst wordt elke prestatie verstaan die door de begunstigde van de opvang wordt verricht in de collectieve structuur ten voordele van de gemeenschap van de begunstigden van de opvang die in de betreffende opvangstructuur verblijven of in het kader van een activiteit die door of in samenwerking met voornoemde structuur georganiseerd wordt en die bijdraagt tot de integratie van de opvangstructuur in de lokale omgeving en waarvoor de begunstigde van de opvang een verhoging van zijn dagvergoeding uitbetaald kan krijgen.

¹² Art. 34, derde lid, wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen.

¹³ Art. 34, vijfde lid, wet van 12 januari 2007.

bepaalt dat het verrichten van de gemeenschapsdienst niet als een arbeidsovereenkomst of een arbeidsprestatie wordt beschouwd.

Op basis van artikel 21/1 van de wet van 3 juli 2005 mag de begunstigde van de opvang de forfaitaire kostenvergoedingen toegekend in het kader van het vrijwilligerswerk cumuleren met de vergoedingen toegekend in het kader van de wet van 12 januari 2007.

De wetgever stelt de mogelijkheid tot cumulatie van deze vergoedingen afhankelijk van de voorwaarde dat de vreemdeling zijn activiteit als vrijwilliger vooraf aangeeft aan het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers. Het is dus niet nodig dat de vreemdeling de toelating krijgt van het Agentschap, maar net als bij werklozen, moet de activiteit vooraf worden aangegeven.

Beperking van het recht op het ontvangen van de forfaitaire kostenvergoedingen in het kader van het vrijwilligerswerk

Met toepassing van het nieuwe artikel 21/2 dat werd ingevoegd in de wet van 3 juli 2005, kan het Federaal Agentschap voor de Opvang van Asielzoekers de uitoefening van de activiteit beperken of verbieden, of de cumulatie met de dagvergoeding en de verhoging in functie van de gepresteerde gemeenschapsdiensten beperken of verbieden als het kan aantonen dat :

- 1° deze activiteit de kenmerken van het vrijwilligerswerk niet vertoont in de zin van deze wet;
- 2° de activiteit door de aard ervan, de duur en de frequentie of wegens het kader waarin zij past, geen kenmerken of geen kenmerken meer vertoont van een activiteit die gewoonlijk wordt uitgeoefend door vrijwilligers in het verenigingsleven;
- 3° de activiteit afbreuk doet aan de goede werking van de opvangstructuur of aan de behoeften van de begeleiding;
- 4° er elementen zijn die misbruiken doen vermoeden of die doen vermoeden dat de activiteit wordt gebruikt om de bepalingen van artikel 35/1 van de wet van 12 januari 2007 en de uitvoeringsbesluiten ervan te omzeilen. Dat artikel 35/1 verwijst in hoofdzaak naar de situaties waarin de vreemdeling de facto over een beroepsinkomen beschikt.

Koninklijke besluiten

De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de aanvullende regels preciseren.

Er dient te worden opgemerkt dat het hier om een mogelijkheid gaat en niet om een voorwaarde voor de uitoefening van vrijwilligerswerk door deze twee categorieën vreemdelingen.